

A photograph of a man with a grey beard and sunglasses, wearing a dark jacket, holding a large cardboard sign above his head. The sign has the words "Our votes matter" written in dark marker. He is standing outdoors on a bridge or walkway with a city street and buildings in the background. The entire image is framed by a thick orange border.

Our votes
matter

**Medborgarengagemang och
demokratins utveckling**

 KLIMATRIKSDAG 2022

Medborgarengagemang och demokratis utveckling

Aktiva medborgare i en deltagande demokrati är en förutsättning för hållbar förändring. I denna kategori finns motioner som vill stärka förutsättning för mobilisering av och dialog mellan olika aktörer. Det har effekt på legitimitet av beslut och gör så att samhället blir mer robust.

Anna Grönberg

Ledarskapsakademi för klimatkrisens ledare

Föreslagna åtgärder

Att göra klimatledarskap till ett framtidsyrke genom att tillskapa specialiserade utbildningar för klimatledarskap.

Att dessa utbildningar görs tillgängliga vid varje universitet och kostnadsfria.

Att läroplanerna innehåller teori och praktik om icke-auktoritärt ledarskap och beslutsfattande samt kommunikationsfärdigheter.

Sammanfattning

Klimatkrisen ställer särskilda krav på ledarskapet. Det krävs kunniga, etiskt grundade och modiga ledare som kan kommunicera klimatkrisen väl med medborgarna.

Erfarenheter från CEMUS vid Uppsala universitet kan användas som modell för specialiserade utbildningar i klimatkrisens ledarskap.

Motiv och bakgrund

Klimatkrisens ledarskap måste stärkas för att kunna fatta nödvändiga ickepopulistiska beslut. Uppgiften är delvis att leda genom okänd terräng, ungefär som Moses genom öknen. Riktas till regeringen, utbildningsdepartementet och miljödepartementet.

Anna Grönberg

Inrätta en motsvarighet till Climate Outreach org

Sammanfattning

<https://climateoutreach.org/about-us/story-values/>

Climate outreach arbetar med att engagera allmänheten för klimatkrisen genom att skapa två-vägs kommunikation som gör klimatfrågan relevant för en bred allmänhet och icke polariserande. Arbetet är vetenskapligt grundat i naturvetenskap, psykologi och samhällsvetenskap. De kommunicerar utifrån den mest aktuella kunskapen om klimatkommunikation.

Föreslagna åtgärder

Sverige behöver ett institut för kommunikation om klimatkrisen som är grundad i både naturvetenskap, samhällsvetenskap och psykologi. En modell är Climate Outreach Org i England. Motionären vill att stadsmakterna tar ett aktivt initiativ till att inrätta ett institut inom eller utanför ett universitet.

Motiv och bakgrund

Miljödepartementet

Eftersom klimatet enl klimathandlingsplanen skall genomsyra all politik är väl hela regeringen ansvarig.

Aktuell svensk forskning visar att klimatfrågan är polariserad i Sverige. Det är olyckligt och strävan bör vara det motsatta.

(Se Chalmers, Martin Hultman)

Christine Bertlin

Tid och kunskap för fredlig civil omställning - Vård av Planet

Sammanfattning

Hela samhället behöver snabbt transformeras till ett som släpper ut ett minimum av koldioxid. För en snabb och fredlig transformation behöver civilsamhället stöd. Inför en ny myndighet - Omställningscentrum - som handhar uppdraget att ge den i civilsamhället som vill ställa om möjlighet att ta ut så kallade VAP-dagar, upp till 52 dagar per år. Uppdra åt Naturvårdsverket att utbilda alla åldrar om planeten som begränsad resurs. Uppdra åt Folkhälsomyndigheten att ansvara för att utforma känslomässigt stöd i förhållande till klimatförändringarna.

Föreslagna åtgärder

Ge den i civilsamhället som vill ställa om möjlighet att ta ut så kallade VAP-dagar, upp till 52 dagar per år

Inför en ny myndighet - Omställningscentrum - som handhar uppdraget.

Uppdra åt Naturvårdsverket att utbilda alla åldrar om planeten som begränsad resurs

Uppdra åt Folkhälsomyndigheten att ansvara för att utforma känslomässigt stöd i förhållande till klimatförändringarna.

Motiv och bakgrund

Det är ett enormt skifte från det dominerande tänkandet och handlandet att allt går att köpa för pengar, eller lösa med teknik, till att vårda och återställa de begränsade resurser vår planet har. Detta enorma skifte kräver kunskap om planeten som begränsad resurs (vatten, mat, natur, djur, människor) och vad vi behöver göra för att minska skadorna och förhindra en än värre utveckling.

fortsättning # 9

Den nya tiden vi lever i kräver även kunskap om hur vårt känsloliv fungerar för att mildra och handskas med samhällelig oro. Eventuellt kan kunskaper om etik och mänskliga rättigheter komma att vara till nytta för att göra omställningen mer "civiliserad" och respektfull.

Det är mycket angeläget att även civilsamhället ställer om till ett mer hållbart liv präglad av radikalt sänkta utsläppsnivåer och återställande av biologisk mångfald och här finns olika hinder att undanröja för att göra omställningen snabbare. Ett hinder är upplevd stress av arbets- och familjepussel. Vi känner till att väl genomförda beteendeförändringar behöver tid för planering, genomförande och utvärdering. En möjlighet att undanröja detta hinder är att införa utbildning om planetomsorg, vilka förändringar som behöver göras för att och vilka alternativ som står till buds. Till detta behövs förstås tid och där kommer 52 dagar av Vård av Planet in. Principen är enkel. Förslaget härmar det system som vi idag har som hela samhället känner till "vård av barn". Det finns en poäng med att det härmar detta system och det är den uthållighet som krävs av hela civilsamhället att inte bara en gång "rädda klimatet" utan påbörja en process där vi "räddar klimatet" kontinuerligt och på ett öppet och av samhället sanktionerat sätt.

Inom förskole, skol- och högskoleväsendet kan detta ingå som en dag i veckan. Likaså för den som är arbetslös eller sjukskriven (i anpassad form för vilken typ av sjukskrivning det handlar om förstås). Den stora kostnaden för samhället blir förstås för det bortfall av arbete som uppkommer - på kort sikt. På lång sikt vet vi att ett omställt liv är ett friskare liv vilket gör vårt både individen och samhället mer tåligt. Möjligen behöver också någon form av ersättning utgå för den som tar ut Vård av Planet. Någon form av dokumentation av vad som görs under dessa dagar bör den som tar emot så kallade VAPdagar även kunna åstadkomma.

Jag föreslår att vi inför 52 dagar för vård av planet (och människors känsloliv) för alla som bor i Sverige

0-6 år sker tillsammans med förälder/förskola

7-15 år sker i skola tillsammans med föräldrar

15-18 år sker i gymnasieskola

18-67 år innebär frihet från arbete och/eller via studieplatser, arbetssökande- och sjukförsäkringssystemet

67 år uppåt sker där pensionärer befinner sig

fortsättning # 9

Förslaget genomgriper hela samhället. Jag föreslår att en ny myndighet – omställningscentrum - etableras som har ansvaret för att administrera, informera om Vård av Planet för olika åldersgrupper, för utbildningsväsendet, arbetslivet och för de som förhindras arbete pga sjukdom eller funktionshinder.

Omställningscentrum är också en kontrollfunktion för de arbetslivet som får ersättning för de dagar som tas ut. Jag föreslår att naturvårdsverket står för kunskaper och utbildningsinsatser om planeten som begränsad resurs för alla olika åldersgrupper. Jag föreslår att folkhälsomyndigheten får i uppdrag att utforma stöd för de känslomässiga konsekvenser som planetär nöd medför.

Astrid Wahlberg, Lina Nyström, Sofie Texier, Denise Paltser, Moa Widmark

Klimatpresskonferens varje vecka

Sammanfattning

Den klimatkrispresskonferens vi föreslår ska bidra till SDG 4 och 13. Syftet är att utbilda Sverige i klimatfrågan så att det folkliga stödet, för den omställning som krävs, ska bli tillräckligt starkt för att politiker och företag ska tvingas ställa om. Det andra syftet är att få individer att ta mer ansvar. Presskonferensen ska sändas på allmänt tillgängliga medier, och agendan ska bestå av fyra punkter: lokala/globala klimatnyheter, visualisering av utveckling mot målen, rekommendationer till allmänheten och debatt. Deltagande på presskonferensen ska vara allt från forskare till aktivister.

Föreslagna åtgärder

Vi vill se bättre informering om klimatkrisen, genom en presskonferens veckovis likt de presskonferenser som hölls angående coronakrisen.

Konferensen sänds på olika medier som är tillgängliga för allmänheten.

Vad sker på presskonferensen?

Lokala/globala klimatnyheter

Statistik

Klimatsmarta rekommendationer

Debatt

Vilka deltar?

Forskare

Aktivister

Journalister

Politiker

Entreprenörer

fortsättning # 38

Motiv och bakgrund

Klimatkrisen är vår tids ödesfråga, och trots det är det svenska folket långt ifrån tillräckligt involverade, engagerade och berörda av den. Vi har behov av att skapa en anda i Sverige som antyder att klimatkrisen ska fixas av oss, en anda som vi har möjlighet att uppbåda genom en veckopresskonferens för klimatet. Då måste konferensen vara tilltalande, förslagsvis genom en "gamified" annamning av krisen, dvs. att vi behandlar krisen som ett spel. I spel finns ett tydligt uppdrag, vilket i detta fallet skulle vara att uppfylla 1,5-gradersmålet, och en vinst som följer ifall man lyckas med uppdraget, i detta fall en hållbar, mer trivsamt och lyckligare värld. Genom att vid varje pressträff ta upp samma två lättförståeliga grafer som visar vår utveckling mot 1,5-gradersmålet på Sverige-nivå och på global nivå, kan vi som "spelare" av detta spel få en tydlig visualisering av hur vi rör oss närmre eller längre ifrån målet, och vad det är som för oss närmre eller längre ifrån målet.

Detta skulle göra det lättare för folket att få en konkret målbild, och att få en realistisk känsla för hur utsläppsnivåerna ser ut idag, samt en förståelse för vilka beteendeförändringar man själv kan göra för att bidra.

Underförstått här är att i grafen som visar utsläpp på Sverige-nivå räknas även utrikesflygresor och konsumtion från utlandet med.

Konferensen måste ha estetiken och retoriken av att we're in this shit together. Då skulle folket oundvikligt lockas till att kolla på presskonferensen, samtalsklimatet kring klimatet skulle hettas upp och viljan att lösa krisen skulle bli betydligt större.

I jämförelse med coronapandemin har klimatkrisen knappt fått någon uppmärksamhet och vi anser att det är absurt. Om vi hade tagit klimatkrisen på lika stort allvar som coronakrisen så hade det funnits en klimatkrispresskonferens varje vecka för länge sedan.

Det skulle vara miljödepartementet, naturskyddsföreningen och andra klimatinriktade organisationer som ansvarar för majoriteten av den informerande delen av konferensen. Även inslag av diskussioner mellan aktivister och politiker skulle vara intressant och lockande för folket.

Vår motion går under de globala målen 4 (god utbildning) och 13 (bekämpa klimatkrisen).

Lyckas vi få det svenska folket att bli mer involverade, engagerade och berörda av klimatkrisen så kommer det folkliga stödet för de nödvändiga klimatåtgärderna att öka. Då tvingas politikerna till action, vilket är vad som måste ske om vi ska bekämpa klimatförändringarna.

Filip Hallbäck

Dekoloniserande perspektiv på klimatfrågan

Sammanfattning

Förslaget handlar om att Regering och Riksdag stärker dekoloniserande perspektiv i anslutning till klimatfrågan, utifrån det kunskapsläge som finns idag.

Föreslagna åtgärder

1. Att Klimatrikssdagen beslutar att ge Regering och Riksdag i uppdrag att tillsätta en kommission som arbetar en handlingsplan kring hur dekolonialitet kan praktiseras inom ramen för miljö- och klimatfrågorna.
2. Att handlingsplanen i fråga uppdateras med jämna mellanrum.

Motiv och bakgrund

Världen är formad av koloniala erövringar och dess arv fortsätter att reproduceras, i en samtid av kamp för klimaträttvisa, globala migrationsströmningar och militariserande landskap. Än idag lever människor, samhällen och internationella relationer med konsekvenserna av imperialismens dominans.

Sedan mitten av 1900-talet, i skuggan av Kalla Kriget, har tidigare koloniserade områdena gradvis återfått sitt självstyre, ändock fortskrider koloniala motsättningar. Väpnade konflikter i flertalet länder i Asien, Afrika och Mellanöstern, liksom den växande nationalismen och högerextremismen i Europa och Nordamerika speglar en global maktstruktur och påverkar politikens inriktning. Kapital-ackumulering, rasifiering och exploatering av naturresurser utgör dessutom täta samband. Västvärldens välstånd är i stor utsträckning ett resultat av plundringar från utomeuropeiska kontinenter.

fortsättning # 51

Det koloniala arvet praktiseras, yttras och materialiseras dagligen i avvägningar och beslut. Att avmönstra detta tankegods handlar inte enbart att blicka mot topparna av "isberget" där brott mot mänskliga rättigheter sker synligt. Det handlar i hög grad om att våga "se" det som inte syns, men som får märkbara effekter, till exempel språkbruk, prioriteringar, perspektivval, formuleringar och beslutslogiken bakom diverse vägval.

Idag reduceras klimatfrågan till en diskussion om teknologiska lösningar och marknadsekonomiskt konkurrenstänkande, vilket har sina tydliga begränsningar. För att uppnå ett hållbart samhälle måste därför dekoloniserande perspektiv inkluderas. För att kunna främja ambitionen med att uppnå FN:s globala hållbarhetsmål, måste kritiska perspektiv av kolonialismens inverkan tillämpas. Postkolonialism är ett samlingsbegrepp som belyser hur koloniala maktutövningar och diskurser manifesteras i sociala, ekonomiska, klimatologiska, kulturella och politiska relationer/sammanhang.

Förslagsvis skulle Klimatriksdagen till en början ger Regering och Riksdag i uppdrag att tillsätta en kommission, med uppgift att utifrån det kunskapsläget som finns idag och som uppdateras med jämna mellanrum. Det handlar bland annat om att synliggöra hur offentliga resurser fördelas utifrån dekoloniserande perspektiv, och utifrån sådana analyser påverka till en mer rättvis tilldelning.

I Sverige finns gedigna kunskaper om hur kommuners ekonomier, i form av skatter, avgifter, investeringar, transfereringar och offentlig konsumtion, påverkar olika samhällsgrupper. Det finns också relevanta kunskaper inom humaniora och statsvetenskap att inhämta. När det uppstår oönskade effekter av den förda politiken som synliggörs, så ges goda förutsättningar att åtgärda en effektivare resursanvändning, som i sin tur på sikt leder till att jämlikhet förhoppningsvis stärks. Kritiska perspektiv som sätter ljuset på olika samhällsgruppers förutsättningar bidrar till nya insikter, förklaringar och frågeställningar som är av stor betydelse för hållbar utveckling.

Framtidsjorden

Ett stärkt föreningsliv och civilsamhälle möjliggör omställning

Sammanfattning

Föreningslivet är ryggraden i svensk demokrati och har många gånger haft ledartröjan i stora samhälleliga omställningar och beteendeförändringar. Människor är som mest villiga att verka för en förändring om människor i dess närhet, som de också litar på, visar vägen. Vi behöver alltså ett engagerande och inkluderande föreningsliv som visar på möjligheterna med omställning.

Föreslagna åtgärder

Att anpassa bidragssystemet för att möjliggöra för fler olika typer av projekt, initiativ och sammanslutningar att kunna tilldelas ekonomiskt stöd.

Att upprätta fler former av stöd till föreningslivets omställning.

Att höja det svenskt utvecklingssamarbete som kanaliseras genom svenskt civsam till civsam i syd.

Att generellt stärka formerna för civilsamhällets deltagande i offentlig förvaltning.

Motiv och bakgrund

Sverige har ett fantastiskt aktivt civilsamhälle (civsam) med föreningsliv, grannsamverkan och fackföreningar som rotar sig i en mycket stark tradition av folkrörelseideal. Det svenska civilsamhället har drivit många av de riktigt viktiga omställningarna mot ett demokratiskt välfärdsland. Även denna gång kommer civilsamhället vara avgörande för att driva och genomföra omställningen för klimaträttvisa och minska hotet om samhällskollaps orsakat av klimatkrisen.

fortsättning # 76

Den svenska typen av samhällsorganisering gör att de flesta långvariga initiativ inom civilsamhället tillslut blir inbäddade och institutionaliserade i välfärdsstaten, tex genom bidrag och/eller att på uppdrag av staten utföra vissa samhällsfunktioner. Fördelen med inbäddningen är möjligheten till samverkan, deltagande, insyn och kontroll, dvs att påverka beslut och ökad legitimitet i beslut. En nackdel är att det blir en mer oklar ansvarsfördelning när alla är med i processen och svårt att utkräva ansvar när ansvaret officiellt har fördelats på regering, riksdag, myndigheter, företag, kommuner, länsstyrelser, frivilliga organisationer och enskilda individer.

Men alla har inte samma tillgång till de demokratiska processerna och för att delta på ett meningsfullt sätt krävs resurser och kapital. Avsaknaden av kapital hos vissa grupper orsakar frånvaro även i processer av vikt för dem och i värsta fall ett systematiskt utanförskap. Istället får ekonomiskt och institutionellt resursstarka grupper utlopp för särintressen och även blockering av processer. Civilsamhället är ryggraden i svensk demokrati, men måste värnas för att säkra representation och deltagande.

Därför vill vi att Sveriges riksdag ser över det svenska bidragssystemet till föreningslivet i syfte att möjliggöra för fler olika typer av projekt och initiativ att kunna tilldelas ekonomiskt stöd. Vi vill se möjlighet till mångfald och representation inom det svenska civilsamhället. Översynen av bidragssystemet bör också ha i syfte att begränsa den administrativa bördan i samband med projektstöd som under det senaste decenniet tvingat fram en professionalisering av ideella organisationer, med effekter på det folkliga engagemanget, inkludering och deltagandet. I MUCFs senaste undersökning framkommer det att civilsamhället upplever att kontakten med offentliga aktörer har minskat samt att offentliga företrädare inte lyssnar (1). Vi vill därför se att formerna för samråd inom svensk förvaltning stärks och i större utsträckning möjliggöra civilsamhällets deltagande i ett tidigt stadie. Genuina samråd skulle öka förtroendet och tilliten till statliga myndigheter, samt öka lokalkännedomen och därmed måluppfyllnaden hos genomdrivna åtgärder. Dessutom skulle genomförandet av denna motion även bidra till viktiga delmål inom mål 10 i Agenda 2030.

Det är inte bara i Sverige som civilsamhället är avgörande för demokratin. Globalt sett är lokal organisering en viktig försvarare av naturresurser och ekosystem, för att inte tala om mänskliga rättigheter (2). På alla kontinenter backar nu demokratin och auktoritära ledare tillika klimatförnekare tar kontrollen. För att skydda Parisavtalet måste vi även försvara demokratin på flera håll i världen. Detta bör göras genom att höja den delen av svenskt utvecklingssamarbete som kanaliseras genom svenska civilsamhället, då detta visar på bättre möjligheter att

fortsättning # 76

nå genomförande grupper med hög förankring i det mottagande lokalsamhället, att det har högre effektivitet och att stärker det lokala civilsamhället med effekt på demokratisering. Dessutom skulle dessa insatser även bidra till att stärka det svenska civilsamhällets organisering och mobilisering. Kort sagt: en viktig åtgärd för klimaträttvisa.

Civilsamhället driver omställningen på många sätt, men det är också viktigt att minnas det egna behovet av omställning. Därför uppmuntrar vi Sveriges riksdag att upprätta fler möjligheter till stöd för föreningslivets omställning. Ett existerande exempel är Vinnovas medel för minskat resande inom idrotten, vi vill även se stöd till omställning av själva praktiken så att Sverige kan fortsätta ha ett aktivt och folkhälsofrämjande idrotts- och föreningsliv, som skapar sammanhang och trygga rum för att utforska nya normer och fostra modigt ledarskap.

Källor:

(1) Ett år av utmaningar, MUCF, sid 6

https://www.mucf.se/sites/default/files/2021/06/villkorsrapporten2021_civilsamhallet_under_pandemin_tillganglighetsanpassad_0.pdf

(2) <https://framtidensjorden.se/m-kd-sviker-demokratin/>

Framtidsjorden

Ökat jordbruksbistånd till civilsamhället

Sammanfattning

När en större del av utvecklingsbiståndet går till hållbart jordbruk enligt agroekologiska principer leder det till ytterligare positiva effekter i form av minskande fattigdom, motverkande av samt anpassning till klimatförändringar, och bevarande av biologisk mångfald. Bistånd som kanaliseras via det svenska civilsamhället till civilsamhälle i Syd bidrar till en stärkt lokal förankring genom de genomförande grupper inom lokalsamhället som verkar för hållbar omställning. Samtidigt måste kontraproduktiva åtgärder, både inom bistånd och andra sektorer, bekämpas.

Föreslagna åtgärder

att verka för en generell höjning av biståndet från svenskt civilsamhälle till civilsamhälle i syd

att öka biståndsdelen som går till hållbart jordbruk för matproduktion enligt agroekologiska metoder

att säkerställa korrekt och riktig klassificering av jordbruksbistånd

att minska stöd som går till storskaliga satsningar och internationella organ som inte agerar utifrån långsiktigt hållbara princip

Motiv och bakgrund

Genom det internationella utvecklingssamarbetet kan Sverige verka för klimaträttvisa. Att stödja utvecklingen av ekologiskt hållbar, kulturellt anpassad och demokratiskt utformad matproduktion är en kärnfråga för omställning. Jordbruket har en otrolig potential som omställningsmotor för att skapa klimaträttvisa, matsuveränitet och skydd av den biologiska mångfalden.

fortsättning # 79

Tyvärr motverkar dagens kommersiella och industriella jordbruk - ett jordbruk som bland annat uppmuntras genom EU:s Common Agricultural Policy (CAP) - de nyttor som ett hållbart jordbruk för med sig. (1) Genom att trycka ner produktionspriser enligt principerna och marknadskrafterna om effektivitet och konkurrens så pressas bönder allt hårdare inom det globala matsystemet genom utplåningen av småbrukardiversifierat jordbruk över specialiserat industriellt jordbruk samtidigt som de ekologiska konsekvenserna ökar. Att ställa om till ett hållbart jordbruk är därför lika viktigt för att bekämpa fattigdom som det är för att motverka och anpassa oss till klimatförändringar och värna om den biologiska mångfalden.

Genom att verka för en generell höjning av bistånd som kanaliseras via det svenska civilsamhället till civilsamhälle i Syd så bidrar biståndet till en stärkt lokal förankring inom jordbruksbiståndet genom att nå genomförande grupper inom lokalsamhället som verkar för hållbar omställning. Det bidrar även till att stärka grupper som utgör civilsamhället i partnerländerna, med effekt både på demokratiska processer och ansvarsutkrävning, inte minst i relation till fördelning av begränsade resurser och naturtillgångar. En förtydligad miljöindikator på jordbruksbiståndet hos Sida skulle på ett mycket tydligt vis berätta vilka värden som olika former av jordbruk ger, och vad andra kostar. Detta skulle vara ett viktigt steg för att komma åt kontraproduktiva insatser och för att visa ekosystemtjänsternas värden.

Ett ökat jordbruksstöd inom biståndet generellt medför en öppning för ökat stöd till agroekologiska metoder då det är ökningen till just dessa metoder och ekologisk odling i allmänhet som är avgörande för långsiktig hållbarhet. Det är därför viktigt att det bistånd som går till jordbruk, faktiskt går till de småbrukare och initiativ som praktiserar ett hållbart jordbruk enligt agroekologiska principer. Ett ökat jordbruksstöd genom agroekologiska metoder innebär också ett ökat stöd till de mest marginaliserade aktörerna inom matproduktion, i synnerhet kvinnor. För när det verkligen hållbara jordbruket, med matsuveränitet och agroekologi i spetsen, driver förändringen så kommer även stärkta demokratiska processer, självtillit och kulturell identitet, ekonomisk rättvisa, livskraftiga lokalsamhällen, minskade konflikter kring resursfördelning och motståndskraftiga ekosystemtjänster för hela mänskligheten att följa i spåret. Genomförandet av denna motion skulle därför bidra till viktiga delmål i mål 2, 5, 13, 15 och 16 i Agenda 2030.

Samtidigt är det viktigt att poängtera att Sverige inte parallellt kan ge kontraproduktivt stöd via storskaliga satsningar och internationella organ som inte

fortsättning # 79

agerar utifrån långsiktigt hållbara principer, såsom EU:s Common Agricultural Policy (CAP) som främjar kommersiellt jordbruk som är både resurskrävande och försämrar ekosystemens motståndskraft. (2)

Civilsamhället, både i Sverige och i mottagarländerna, spelar en viktig roll i att förverkliga ett effektivt och rättighetsbaserat bistånd. När stöd kanaliseras från civilsamhälle till civilsamhälle ges även bättre möjligheter att nå långsiktiga resultat genom genomförande grupper med hög förankring i det mottagande lokalsamhället. (3) Trots det så har inte den delen av det svenska biståndet som kanaliseras via civilsamhället ökat proportionerligt med BNP ökningen. (4)

(1) <https://www.eurovia.org/peasant-perspective-on-the-cap/>

(2) <https://framtidsjorden.se/tid-for-battring-i-klimatarbete/>

(3) <https://concord.se/wp-content/uploads/2021/10/tag-plats-2021.pdf> s. 14-15.

(4) <https://concord.se/wp-content/uploads/2021/10/tag-plats-2021.pdf> s. 14

Gunilla Gustafsson, Göran Gustafsson

Privat ransonering av CO2-utsläpp

Sammanfattning

Om vi ska begränsa den globala uppvärmningen till max 1,5 grad måste vi kraftigt begränsa våra CO2-utsläpp. Ett sätt att styra detta är att ransonera utsläppen. Detta görs idag med hjälp av utsläppsrätter för industrin men vi skulle kunna införa ett liknande system för privatpersoner – personliga utsläppskvoter. Denna motion föreslår att tillsätta en utredning om hur detta system skulle se ut, införas och administreras.

Föreslagna åtgärder

Regering eller riksdag tillsätter en utredning om hur Sverige kan utforma och införa ett system för privat ransonering av CO2-utsläpp.

Motiv och bakgrund

Om vi ska hålla den globala uppvärmningen under 1,5 grader så är utrymmet för ytterligare CO2-utsläpp mycket begränsat. Man kan alltså säga att det råder en brist på tillgängligt CO2-utrymme i atmosfären.

För att hantera en situation av brist (på varor, plats etc.) förekommer vanligen två olika metoder. Antingen höjs priset för att minska köpintresset, eller så ransoneras "varan" så att kunderna inte får köpa hur mycket som helst.

Metod 1 "Prisökning" är att likna vid skatt på CO2-utsläpp.

Metod 2 "Ransonering" är att likna vid systemet med utsläppsrätter (ETS), där man kontinuerligt sänker den mängd CO2 som en viss enhet får släppa ut.

fortsättning # 80

Med skatt vet man i förväg vilket pris som kommer att gälla, men inte vilken effekt det får. Med ETS däremot kan man styra mot en viss given mängd, men man vet inte vad priset blir. När det gäller exemplen med CO₂-skatt och ETS så är aktörerna främst företag, organisationer och myndigheter och privatpersoner påverkas bara indirekt av kostnadsökningarna.

När det gäller våra privata CO₂-utsläpp så diskuteras sedan en tid olika varianter av Metod 1. En väl genomarbetad sådan har tagits fram av Citizens' Climate Lobby (CCL) och kallas Carbon Fee and Dividend eller Avgift och utdelning på svenska. Det går ut på att all bilkörning beskattas och att skatteintäkterna används till att kompensera dem som blir hårdast drabbade av skatten och som har svårast att minska sitt körande, vanligen de som bor på landsbygden. Varianter av detta har implementerats i Kanada och i Schweiz. I Sverige drivs denna idé huvudsakligen av organisationen Klimatsvaret.

När det gäller tillämpning av Metod 2 för privata utsläpp så är det däremot ont om exempel och idéer. En variant av ransonering av privata CO₂-utsläpp skulle vara det som ibland kallas Personlig koldioxidbudget. Det har genom åren ibland talats om sådana men ingen verkar ha drivit frågan.

David Jonstad, debattör och författare, skrev redan 2009 en artikel där han förordade personliga utsläppskvoter, <https://davidjonstad.se/tag/personliga-utslappskvoter/>.

Senare samma höst lämnade Per Bolund in en motion till Riksdagen med rubriken Personliga utsläppskvoter. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/personliga-utslappskvoter_GX02MJ475. Motionen avslogs i både utskott och kammare.

På senaste tiden har ett team med forskare från bland annat KTH i Stockholm presenterat nya idéer om en personlig koldioxidbudget, <https://www.kth.se/aktuellt/nyheter/forskarnas-forslag-personlig-utslappsbudget-1.1092950>.

Det har tidigare ansetts att ett system med personliga utsläppskvoter skulle bli alltför kostsamt och krångligt att administrera. Men med dagens teknologi, mobilappar och artificiell intelligens bör det vara görbart. Ett annat dilemma är rättvisaspekten. Den naturliga grundtanken är förstås att var och en har en viss bestämd utsläppskvot till sitt förfogande, samma för alla. Denna struktur skulle dock uppfattas som oerhört orättvis då det skulle innebära mycket dramatiska inskränkningar i vissa människors liv och knappt något i andras.

fortsättning # 80

Denna fördelningstekniska fråga har sannolikt varit ett stort hinder för att frågan ska tas upp politiskt. Rättvisa är svårt och ingen vill driva något som kommer att uppfattas som orättvist av många. Om vi i stället utgår ifrån att olika individer behöver olika utsläppskvoter så får vi ett helt annat utgångsläge.

I denna motion föreslås att Sverige skall utreda hur ett system för ransonering av CO₂-utsläpp skulle kunna se ut. Man behöver då inte utgå från att alla individer skall ha samma utrymme. Alla skall ha en basranson men det ska kunna gå att få utökad ranson när detta är motiverat. Exempel på vad som skulle kunna påverka tilldelningen är ålder, familj, arbetssituation, bostadsort, internationella relationer, tillgång till kollektivtrafik.

Efter pandemin har många länder kommit fram till att gamla idéer från kalla kriget om ransonering och beredskapslager kan behöva uppdateras. Sist vi hade en ransoneringsplan som nästan behövde genomföras var vintern 1973–74 då oljan plötsligt blev 3 ggr dyrare. Prisökningen fortsatte sedan och ökade till 8 ggr fram till 1979. Nu talas det igen om att man måste lära sig hur man kan leva under bristförhållanden. Detta beror delvis på förhållanden inom sjukvården som blev uppenbara under Corona-pandemin på många håll i världen, men också av bristförhållanden i Storbritannien som uppstått efter Brexit. Hantering av brister leder till många reaktioner antingen det är brist på arbetskraft, eleffekt eller bostäder, och detta leder ofta till politiskt agerande.

Idag kan man konstatera att det är brist på CO₂-utrymme. Inte bara i Sverige utan i hela världen, men också i Sverige.

I Sverige kan vi göra något åt detta. Vi måste börja diskutera hur detta utrymme ska fördelas. Man kan börja med att utreda ett system för privat ransonering av CO₂-utsläpp.

Ola Gabrielson

Medborgarråd

Sammanfattning

Medborgarråd är en utveckling av demokratin, en "Demokrati 2.0". I huvudsak är det en utvidgning av remissinstitutionen för att låta ett slumpartat urval av befolkningen ge sitt utslag. Den är speciellt lämplig för att behandla frågor som den representativa parlamentarismen inte klarar, som djupa etiska frågor och frågor på mycket lång sikt.

Förutom i de riktigt svåra frågorna är det lämpligt att använda Medborgarråd för att förankra lokala beslut som påverkar många människor.

Föreslagna åtgärder

Vi behöver omgående

- bygga en nationell organisation för att arrangera Medborgarråd,
- lagstifta om Medborgarrådets formella position,
- utbilda specifika yrkesgrupper (se separat motion),
- skapa en bred informationskampanj för en ökad förståelse om Medborgarråd.

Motiv och bakgrund

Vart fjärde år väljer vi dem som ska styra oss nästa fyra år. Under den tiden kommer det att hända mycket; vissa händelser kommer att vara förutsägbara, men de allra flesta större frågor som våra styrande kommer att behöva ta ställning till, frågor som påverkar hela befolkningen, blir överraskningar. Vem kunde till exempel vid valet 2018 förutsäga att Sverige kommer 2020 att behöva försvara sig mot en invasion av virus, med effekter i flera år?

fortsättning # 90

Därför är de allmänna valen i huvudsak en fråga om förtroende. Vilket parti och partiledare kommer att ta beslut som gynnar mig? De valprogram som alla partier presenterar är också till för att skapa förtroende, ofta med att lova "förbättringar" inom områden som partierna tror att väljarna prioriterar. Hur parti och partiledare sedan hanterar överraskningarna kan vi bara gissa.

Därför finns det remissrundor. Remisser är ett slags icke-demokratiskt sätt att rösta om större beslut i sakfrågor under de fyra åren mellan valen; ofta handlar det om åtgärder som inte förutsågs vid senaste valet. Remisser är icke-demokratiska på så sätt att Regeringen bestämmer vem som får inflytande; i huvudsak tillfrågas näringsliv och politiska organ som kommuner och nämnder. Befolkningen, som ofta är mest påverkad av frågan, anses representerad av de politiska organen (som alltså valdes på en annan grund).

Å andra sidan är remisser en mycket mer genomarbetad form av beslutsfattande än de allmänna valen. Alla remissinstanser får del av ett omfattande underlag av utredningar och kan dessutom diskutera frågan sinsemellan. Remissvaren underförstås syfta till "landets bästa", men vad som är bäst för landet är naturligtvis färgat av remissinstansens intressen.

Denna metod för beslut har allvarliga demokratiska problem, och speciellt då det gäller beslut som har långsiktiga effekter. Politiska organ har alltid ett fyraårsperspektiv, och privata företag oftast mycket kortare än så. När det gäller klimatåtgärder, som har effekter i hundratals och vissa fall tusentals år, är remissen en totalt tandlös metod. Att ge "naturen om tusen år" politiskt inflytande är svårgenomförbart, men åtminstone kan vi söka stöd i det mest långsiktiga beslutsunderlag vi kan hitta. Klimatvetenskapen kan ge oss kunskaperna om vart vi är på väg, och människor har perspektiv på vad som händer i deras egna och deras barns och barnbarns liv.

Detta är grunden för Medborgarråd, att göra folket till remissinstans. Det är logistiskt svårt att ge hela folket tillräcklig kunskap för ett bra beslut, därför väljs ett statistiskt representativt urval medborgare till deltagare. Dessa får en grundlig genomgång av fakta och forskningsläge av oberoende experter. De får också höra partsinlagor från berörda delar av näringsliv och civilsamhälle. Därefter spenderar de gott om tid i djup och saklig diskussion med de andra deltagarna, för att till slut komma till ett beslut om lämpliga åtgärder.

Förutom i de riktigt svåra frågorna är det lämpligt att använda Medborgarråd för att förankra lokala beslut som påverkar många människor. I dessa fall kan en enklare form, med färre experter och kortare tid för diskussion, vara lämplig.

fortsättning # 90

Medborgarråd fokuserar på sakfrågor och är därmed en mycket bättre metod att förankra svåra beslut än Folkomröstningar, vilka tenderar att följa partilinjerna.

Medborgarråd är en utveckling av demokratin, en "Demokrati 2.0", men ingenting nytt. Den har anor från antikens Grekland, och har i modern tid använts i stora delar av den demokratiska världen för att lösa frågor som den traditionella representativa parlamentarismen gått bet på. Den är inte idealisk för så långsiktiga frågor som klimatet, men antagligen den bästa metod vi kan få. Fördelarna är många; förutom att den baseras på bästa tillgängliga vetenskap så är den en metod att förankra svåra beslut bland väljarna. I en tid av ökande politikerförakt och splittring i samhället ger Medborgarråd en tydlig signal om vad "vanliga" människor väljer då de får ta del av hela bilden. Deltagarna kan inte heller anklagas för korruption eller svängdörrsbeteende eftersom de utses slumpartat och efter beslutet återgår till sitt vanliga liv. Lobbyister kommer inte att hinna få inflytande då många människor samlas under en kort tid.

Vi behöver snarast initiera och driva en uppbyggnad av struktur för Medborgarråd. Det är mycket praktiskt som ska till, såsom utbildning av organisatörer och annan personal (se separat motion), inventering av lämpliga lokaler runt landet och bokning av dessa, lagstiftning om Medborgarrådens formella position, och en informationskampanj till hela befolkningen om vad som sker. Detta måste börja omedelbart.

Ola Gabrielson

Utbilda en första kull samtalsledare!

Sammanfattning

För att undvika samhällsoro och ökad populism måste klimatomställningen förankras i dialog med väljarna. En viktig komponent är det informerade djupa "deliberativa" samtalet. Där detta ska ske i större format krävs en struktur och regler kring samtalet, och personer som upprätthåller dessa. Ett nytt yrke uppstår, en "demokratisk samtalsledare".

Här föreslås att Regeringen tillsätter en snabbutredning för att ta fram vilka utbildningskrav som ställs på samtalsledare, och inrättar en utbildning för en första kull av dessa.

Föreslagna åtgärder

Vi behöver

- en snabb utredning om vilka utbildningskrav som ställs på en demokratisk samtalsledare
- ett uppdrag till en högskola att inrätta en kurs för att utbilda sådana
- en budget för projektanställning av dessa samtalsledare

Motiv och bakgrund

En vanlig invändning mot omställningen är "Men vad ska folk jobba med?". Ett nytt, och viktigt, yrke är samtalsledare.

Omställningen till ett fossilfritt samhälle kommer att påverka alla människors liv. Förändringar har alltid skapat oro och ofta medfört protester och

fortsättning # 95

demonstrationer, och kan leda till populistiska strömningar som önskan att skylla på de svagare i samhället. Denna risk för oro är en viktig anledning till politiska beslutsfattaresh tvekan inför att ta beslut om nödvändiga förändringar.

Forskning och erfarenhet visar att människors attityd till förändringar blir mer positiv om de känner sig delaktiga i besluten. Besluten blir också bättre, och risken att göra fel lägre, när de som påverkas av besluten själva deltar.

Folkomröstningar är inte en bra metod för medborgarinflytande, eftersom de är precis lika lätta att styra med slogans och massiva reklamkampanjer som de allmänna valen. Ett bra beslut kräver en grundlig genomgång av förutsättningarna och en djup, vissa kallar det "deliberativ", diskussion om för och emot.

För att denna diskussion ska fungera bra krävs dessutom en struktur och regler för samtalet. Deltagarna ska respektera varandras åsikter, alla ska kunna förklara vad de tycker och ingen ska tillåtas tysta ner andra, samtalet ska målinriktat syfta till ett beslut inom en given tid, osv. Alla ska vara överens om hur beslutet ska tas, och acceptera detta beslut.

För att detta ska fungera bra bör samtalet ledas av en yttre person, en professionell samtalsledare eller "facilitatör". Denna person ska inte delta i diskussionen, utan endast opartiskt se till att deltagarna följer reglerna och att samtalets struktur upprätthålls. Detta ställer höga krav på samtalsledaren.

Detta blir ett viktigt jobb under omställningen. Vi bör alltså utbilda människor som kan fylla dessa jobb. Denna utbildning skulle kunna vara en eftergymnasial kurs som påbyggnad för människor som redan har utbildning som till exempel socionom eller psykolog, eller som en del av en längre utbildning i "demokratiska processer". I görligaste mån bör utbildningen utföras som valbar delkurs i en existerande utbildningslinje, till exempel inom socionomutbildning, och göras tillgänglig även för personer med tidigare examen och/eller relevant yrkeserfarenhet.

Hur många professionella samtalsledare behövs? I ett första steg om åtgärder mot klimatförändringar kan det antas arrangeras ett tiotal Medborgarråd med hundra personer i varje. Av dessa råd kommer kanske tre till fem att gå parallellt. Till ett råd på ett hundratal personer behövs tio till femton samtalsledare plus reserver. Totalt kommer det då behöva utbildas femtio till hundra samtalsledare i det första steget.

Ola Gabrielson, Janine O'Keeffe

Låt medborgarråd leda klimatåtgärderna!

Sammanfattning

Sveriges regering, liksom flertalet andra länders regeringar, har haft trettio år på sig att göra något åt klimathotet, men inte ens lyckats böja utsläppskurvorna nedåt. De "framsteg" som gjorts handlar främst om att med kreativ bokföring gömma utsläppen. Vår representativa parlamentarism är hjälplös mot de ekonomiska intressen som styr oss mot katastrof.

Demokratin måste förstärkas och effektiviseras. Bästa sättet att göra det är att engagera medborgarna i besluten via Medborgarråd. Regeringen måste snarast inrätta en organisation som kan planera, arrangera, och utföra Medborgarråd.

Föreslagna åtgärder

Inrätta Medborgarråd för att leda Regeringens beslut om introduktion av klimatåtgärder, fördelning av ansvar, och fördelning av kostnader för dessa!

Motiv och bakgrund

Insikten om klimatkrisen och därmed åsikterna om vilka åtgärder som krävs varierar inom befolkningen. Populistiska krafter, inom och utanför de politiska partierna, har exploaterat de bristande kunskaperna och driver en förnekelse- och fördröjningskampanj, kraftigt stödd av de delar av näringslivet som anser sig förlora på åtgärder mot klimatkollaps. Detta har lett till nära nog fullständig förlamning inom de delar av samhället som formellt har ansvar för åtgärderna.

fortsättning # 97

Erfarenheter från flera länder pekar på att vanliga medborgare som fått tillfälle att djupare studera ett kontroversiellt ämne, och sedan getts tillfälle att bryta sina åsikter mot andras i en seriös diskussion, i stor utsträckning stöder långsiktigt kloka beslut. Detta innebär en möjlighet att bryta det dödläge som nu kännetecknar svensk klimatpolitik.

Medborgarråd har tidigare varit ämne för riksdagsbeslut (Se Motion till riksdagen 2020/21:3641) men har dåligt stöd bland Riksdagens partier. Flera politiker och delar av media har varit direkt fientligt inställda och bl.a. kallat förslaget "odemokratiskt". Detta trots att Medborgarråd i grunden handlar om att förstärka demokratin, i så måtto att det främjar demokratiskt deltagande av väl pålästa och insatta medborgare. Medborgarråd är precis lika, eller egentligen mer, demokratiska än de andra delar av samhället som Regering och Riksdag regelmässigt ber om råd i den process som kallas remissrundor.

Roger Bydler, Cecilia Emanuelsson, Marika Jenstav, Charlotte Bydler

Regeringen tillsätter ett medborgarråd för klimatåtgärder

Sammanfattning

Klimatkrisen förvärras för varje dag som går. De åtgärder som regering och Riksdag hittills har beslutat räcker inte för att Sveriges åtaganden enligt Parisavtalet ska uppfyllas. De räcker inte ens för att uppfylla klimatmålen i det klimatpolitiska ramverket. Betydligt skarpare och mer verkningsfulla åtgärder krävs. Medborgarråd är ett sätt att bidra både till delaktighet och till åtgärder som leder till minskade utsläpp. Om medborgarna dessutom involveras i klimatarbetet underlättar det för politikerna att vinna acceptans för de åtgärder som måste vidtas i den omställning vi står inför.

Föreslagna åtgärder

Vi föreslår regeringen

att ett medborgarråd med omkring 150 medlemmar tillsätts före sommaren 2022

att Miljödepartementet är ansvarigt inom regeringen för att utse medlemmar i medborgarrådet, administrera arbetet och bereda de förslag, som kommer från medborgarrådet, till färdiga beslut

att Klimatpolitiska rådet får i uppdrag att utse och administrera de experter som ska ge faktaunderlag och s

fortsättning # 115

Motiv och bakgrund

Människors kunskap om orsakerna till klimatförändringen och engagemang i de förändringar som krävs är en förutsättning för att lösa klimatkrisen. Omställningen till ett klimatneutralt samhälle kräver politiska beslut som bidrar till omställningen i sig och dessutom ger förutsättningar för människor att ändra konsumtions- och mobilitetsmönster. Tilltron till det demokratiska systemet och de politiska församlingarnas förmåga att ta de beslut och genomföra de förändringar som krävs är nödvändiga för en bred medverkan från medborgarna i omställningen. Medborgarråd är ett sätt att stärka kopplingen mellan medborgare och Riksdagen samtidigt som det leder till att konkreta förslag läggs fram. Genom uppmärksamhet i media bidrar det även till att skapa opinion för klimatomställningen.

En annan fördel med medborgarråd är att det blir en brygga över partiernas meningsskiljaktigheter. Klimatfrågan är alltför viktig för att tillåtas låsas på grund av att partierna vill positionera sig i stället för att gemensamt hitta en tillräckligt fungerande lösning på detta mänsklighetens största utmaning.

En motion med rubriken "Medborgarråd för rättvis omställning" fördes fram av Miljöpartiet i Riksdagen i oktober 2020. Riksdagen beslöt att "Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska undersöka möjligheterna för att inrätta ett medborgarråd för en rättvis omställning av samhället inom planetära gränser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen".

Något initiativ till inrättande av ett medborgarråd har ännu inte tagits. Klimatriksgdagen föreslås därför föra fram att ett medborgarråd inrättas före sommaren 2022.

I motionen till Riksdagen ingår följande:

"När folkvalda församlingar haft stora svårigheter att på egen hand hantera kontroversiella eller svårlösta frågor, har medborgarråd en historia av att fungera som komplement. Slumpvis väljs människor ut som deltagare baserat på variabler som exempelvis ålder, kön, etnicitet, vart i landet man bor och inkomst för att få ett representativt urval som speglar befolkningen i stort. Under neutral, professionell facilitering och administrering samlas deltagarna under en period ett bestämt antal tillfällen. Processen inkluderar att deltagarna får information och perspektiv av en bred expertis och relevanta intressegrupper, fördjupande samtal förs och i slutfasen tas beslut.

fortsättning # 115

Nutida exempel som varit framgångsrika inkluderar Irland där aborträtten och samkönat äktenskap efter många år av låsningar kunde implementeras med hjälp av medborgarråd. Frankrikes president Macron tillsatte 2019 ett medborgarråd för att tillsammans med befolkningen hitta lösningar för att reducera landets utsläpp med minst 60% till 2030 efter att åtgärder som att höja bensinskatten bemötts med våldsamma uppror och protester. Att inrätta ett medborgarråd handlar inte om att ersätta parlamentarisk demokrati. Det ska inte heller förväxlas med befintliga former i Sverige för medborgarinflytande. Vidare behöver medborgarrådet ha ett starkt mandat för att inte undergräva befolkningens förtroende för politiska institutioner."

Medborgarråd, eller medborgarförsamlingar som de också benämns, har tillämpats i flera länder. Den medborgarförsamlingen som bildades i Frankrike för klimatet i oktober 2019 tillsattes på initiativ av president Emmanuel Macron. Dess uppdrag var att föreslå åtgärder för att nå målet om att minska utsläppen av växthusgaser med 40 procent till 2030, jämfört med 1990. Åtgärderna skulle även väga in att omställningen bör ske utan att öka sociala orättvisor. 150 delegater lottades fram baserat på urvalskriterier som ålder, kön, inkomst och bostadsort. Resultaten presenterades i juni 2020 och president Macron har lovat gå 146 av de 149 förslagen till mötes.

Sedan 2004 har medborgarförsamlingar använts i bland annat Kanada - ändringar av valsystem -, Irland - grundlagsändringar -, Polen, Danmark och på senare år också om klimatet förutom i Frankrike även i Storbritannien.

Karl Petré, Elisabeth Lundqvist, Pia Björstrand

Folkbildning och deltagande för Klimatet

Sammanfattning

Saklig info behövs till alla medborgare för att de ska kunna ta ställning för tillräcklig omställning. Det gäller kunskaper om skador idag och i framtiden. Det gäller också bristerna i den politiska-ekonomiska utvecklingen, som framkallat vårt klimatnödläge. Politiken hittar inte tillräckliga vägar framåt. Ett brett folkligt deltagande i "klimatdemokratin" kan driva igenom en tillräcklig omställning.

Föreslagna åtgärder

Statsmakterna behöver:

- ta fram en folkbildningsstrategi för klimat.
- hjälpa medborgarna hitta redskap t ex medborgarförslag folkrörelser.
- ge stöd till studieförbund och civila organisationer för klimatinfo.
- ålägga media att informera omfattande om klimat och klimatrörelsen.
- kräva att arbetsgivare stimulerar personalinfo för klimat.
- anta strategier mot klimatskadlig desinformation.

fortsättning # 119

Motiv och bakgrund

Genom att använda fossila bränslen och andra naturresurser med minimal hänsyn till skadorna det åstadkommer för natur och utnyttjade befolkningar har välståndet i stora delar av världen expanderat oerhört. Kunskaperna om skadorna har funnits mycket länge. Forskare har beskrivit. Företagsledare, kapitalägare, politiker och ekonomer har vetat. Men inte förrän klimat- och miljörörelsen blivit kraftfull och stora skador blivit uppenbara för gemene man - inte förrän dess har makthavarna börjat agera. Än så länge dock otillräckligt.

Det är därför uppenbart, att en stark klimatrörelse behövs. Dess uppgift är, att i samhällets alla delar: informera medborgarna om klimatskadorna och politikens brister; uppnå folkligt deltagande och uppmuntra klimatomobiliseringen; utarbeta klimatprogram; och driva igenom tillräckliga omställningsplaner.

Saklig information om skador på klimat och annan natur idag och i framtiden behövs till alla medborgare för att de ska kunna ta ställning för tillräcklig omställning. I stället för detta präglas press och sociala media av reklam, som förvrider människors uppfattning om vad som är viktigt för bra välfärd. Även på gator och i kollektivtrafiken dränks människor i mycket påträngande reklam för mer materiell konsumtion. Välstånd / materiell rikedom blir viktigare än välfärd / ett gott liv.

I Parisavtalet 2015 artikel 12 förband sig länderna att informera om klimatförändringen och göra befolkningen delaktig i arbetet med att motverka den. En attitydundersökning som Demoskop gjort visar att Sverige är långt ifrån dessa intentioner. Bara 60 procent av svenskarna är övertygade om att klimatförändringen i huvudsak eller enbart beror på mänskliga aktiviteter. 44 procent säger också att de är dåligt informerade. Samtidigt säger mer än 80 procent, att forskare är den trovärdigaste källan medan bara omkring en fjärdedel har högt förtroende för information från journalister och regeringen. Undersökningen visar också låg tilltro till politiska ledares förmåga att nå klimatmålen. 85 procent av svenskarna tror inte att världen kommer klara 1,5-gradersmålet till 2050.

Kunskapen om klimatförändringens orsaker har inte kommunicerats på ett tillräckligt klargörande sätt och nått ut. Vi känner stor oro över att forskare, statsmakterna och medierna inte nått ut till befolkningen på ett trovärdigt och engagerande sätt. Nu krävs ett snabbt och strategiskt arbete baserat på det åtagande Sverige har gjort i och med Parisavtalet.

fortsättning # 119

Det breda folkliga deltagandet i politiska och andra organisationer stagnerar i Sverige. De politiska besluten blir alltmer en angelägenhet för en liten elit av politiker, ekonomer och ledare för företag och organisationer. Lobbying i det dolda är stark. I en stor del av världen finns inte ens formellt demokratiska möjligheter. Klimatrörelsen och seriösa politiker måste agera för att ändra på detta. För att den globala och komplexa omställningen ska bli möjlig behöver demokratin fördjupas med folkligt engagemang, deltagande och möjlighet till påverkan. Klimatdiskussion "på golvet" i alla organisationer, företag och skolor kan tvinga fram bättre åtgärdsprogram och driva igenom en tillräcklig omställning. Detsamma på alla orter och i alla länder.

Ett sätt att bryta "elit-demokratin" är att genomföra folkliga klimatprocesser. I en kommun, i ett företag, i en organisation osv kan slumpvisa eller folkligt utvalda representanter med hjälp av klimatrörelsen och forskare bearbeta klimatfrågor och lägga fram åtgärdsförslag. Kring detta tas sen offentlig diskussion med berörda medlemmar eller medborgare.

Birger Eneroth

Fördjupa demokratin över hela Sverige

Sammanfattning

Jag vill att riksdag och regering mer aktivt ska verka för att fler människor engagerar dig i politiska partier. Och hela beslutsprocesser i politiken.

Föreslagna åtgärder

Idag är alltför få människor i Sverige aktiva i beslutsprocesserna i olika delar av samhället.

Och vi bör oftare använda vårt vackraste ord i svenska språket: kontrapositionsvoteringsförfarande.

Motiv och bakgrund

Idag är endast två procent av medborgarna medlemmar i politiska partier i Sverige. Och kanske bara en procent är aktiva där. Vi behöver fördjupa demokratin på flera sätt.

Men de flesta är med i ideella organisationer och nätverk. Det vore ju bra med fler studiecirkel med kaffe och bröd. Osv. Det finns nog många möjligheter. Klimatriksdag är ju ett sätt. Mera sådant behövs. Lägre pris i kollektivtrafiken skulle underlätta för många. Det kan ses som en del av demokratin och välfärden. Lägre hyra för samlingslokaler skulle underlätta för många föredrag osv.

Å Birgers Eneroths vägnar, registrerat av Karin Petersson

*Katta Nordenfalk, Eva Bexell, Elisabeth Lundqvist, Gunilla Granath,
Margaretha Åsberg, Eva Avner, Susanne Törneman, Görel Hedtjärn*

Barnen i omställningen

Sammanfattning

Redan 1999 beslutade riksdagen att barnkonsekvensanalyser skall göras vid alla statliga beslut som rör barn. Trots det lyser barnperspektivet med sin frånvaro i de flesta dokument och lagar som styr vår klimatpolitik och människan i omställning. Vi vill att barns röster ska höras och räknas i alla beslut som rör deras framtid och genomsyra all klimatpolitik. Att rösträttsåldern sänks till 16 och att regering och riksdag ska arbeta för att klimatet skrivs in i FN:s Barnkonvention

Föreslagna åtgärder

Låt barnperspektivet genomsyra alla klimatpolitiska beslut
Sänk rösträttsåldern till 16 år
För in klimatet i barnkonventionen

Motiv och bakgrund

"Klimatet är vår tids ödesfråga", sägs det ofta. Men det är framförallt våra barns, barnbarns och kommande generationers ödesfråga!

"Vi är den sista generationen som kan lösa klimatkrisen", är ett annat återkommande alarmerande citat. Det är nu 8 år kvar till 2030 – den uppsatta tidsgränsen enligt FN:s globala mål för hållbar utveckling. Sverige satsade 20 miljarder! under coronaåret 2020 (SCB) på att säkerställa en hållbar tillväxt. Vi vill att regering/riksdag ekonomiskt på samma sätt ska säkerställa en hållbar framtid för våra barn.

När Klimatkärringarna & Vädergubbarna bildades 2008 var det för att vi skulle kunna se våra barnbarn i ögonen när de ställde frågan: Varför gjorde ni inget? Tiden är knapp, blev vårt motto. Nu 2021-2022 har planetens tillstånd förvärrats med en hastighet som ingen kunde föreställa sig och utsläppen fortsätter att stiga. Men tack vare en 15-årig! flickas sit-in och skolstrejk 2018 utanför riksdagshuset,

fortsättning # 146

har klimatkrisen uppmärksamats på ett sätt som tidigare aldrig hade varit möjligt. Genom Greta Thunberg och den världsomspännande ungdomsrörelsen Fridays for Future har världens makthavare tvingats "lyssna till klimatforskarna".

Eftersom klimatfrågan i allra högsta grad rör barns och kommande generationers rättigheter, är det av särskild vikt att ha en ungdomsrörelse som har rösträtt i klimatfrågan. Frågan om en sänkt rösträttsålder har diskuterats under lång tid och alltid tidigare avslagits. Men i 2014 års Demokratiutredning uppmanas vi att ompröva tidigare ordning (SOU 2016:5 Låt fler forma framtiden!) och sänka rösträttsåldern till 16 år. Redan 2015 beslöt EU-parlamentet att rekommendera att EU-länderna skulle enas om 16 års rösträttsålder i EU-valen. En klar erfarenhet från bland annat Norge är att 16 års rösträttsålder leder till högre valdeltagande även framöver. För den som just flyttat hemifrån, börjat på universitetet eller börjat jobba, är det ofta inte självklart att gå och rösta.

Vi vill därför

att barnperspektivet förs in i Sveriges lagar och dokument och beslut som rör klimatet

att rösträttsåldern sänks till 16 år.

I likhet med Demokratiutredningens förslag bör därför 2022 års kommunalval i vissa kommuner (som ansökt om detta) kunna genomföra en försöksverksamhet med 16 års rösträttsålder. Dessutom ska kommunerna ges rätt

att sänka rösträttsåldern till 16 år i kommunala folkomröstningar.

att regering och riksdag ska verka för att klimatet skrivs in i Barnkonventionen.

I Barnkonventionens artikel 6 står det att barn har rätt till hälsa, liv och överlevnad. Men inget om själva förutsättningarna:

att barn har rätt till en klimatomfattig och ekologiskt hållbar framtid.

Det krävs inget under för att begränsa uppvärmningen till 1,5 grader som man kommit överens om i Parisavtalet

men väl att de styrande i framförallt de rika länderna, tar sitt ansvar och understödjer ungdomarnas krav på att FN deklarerar klimatkrisen

som en nödläge, nivå, 3 FN:s högsta kategori.